

Рецензія

на дисертаційне дослідження Цьомик Христини Богданівни на тему «Психологічні особливості емоційної значущості подружніх взаємин», подане на здобуття ступеня вищої освіти «Доктор філософії» у галузі 05 – соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – Психологія

Актуальність дисертаційного дослідження Цьомик Х.Б не викликає сумнівів, оскільки має як соціальну значущість, спрямовану на підвищення емоційного благополуччя та зміцнення сім'ї, так і теоретичну новизну, так як проблеми емоційного значення подружніх взаємин не була предметом спеціального вивчення.

В першому розділі дисертації проаналізовано теоретичні підходи до вивчення сутності поняття «емоційна значущість», його специфіку у подружніх взаєминах та змістове наповнення. Приємно вражає глибина і об'єм теоретичного аналізу, широка представленість як вітчизняних, так і зарубіжних праць з проблеми дослідження, їх узагальнення, систематизація і класифікація, які дозволили виділити теоретичні положення, що в подальшому лягли в основу побудови емпіричного дослідження. Особливо приваблює і заслуговує схвалення чітке означення основних дефініцій проблеми: «емоційна значущість», «емоційна значущість взаємин» та «емоційна значущість подружніх взаємин», які не запозичені, а самостійно виведені на основі аналізу різнопланових досліджень. Більше того, між цими поняттями дисертантка простежує чіткий змістовно-ієрархічний зв'язок типу «загальне – часткове - одиничне». Наукову новизну має виведена на основі аналізу динаміка емоційної значущості подружніх взаємин.

В цьому ж розділі дисертанткою обґрунтовано змістове наповнення емоційної значущості подружніх взаємин та виокремлено три параметри, які і лягли в основу емпіричного дослідження (емоційно-почуттєвий, ціннісно-мотиваційний та конативний). До кожного параметру чітко виділені конструкти, показники і підібрано діагностичні методики, за якими і досліджувалися сім'ї з різними стажем подружнього життя.

Емпіричне дослідження вражає своєю багатогранністю, доказовістю і глибиною аналізу кількісних показників. Результатом став висновок про те, що найбільш продуктивною зоною в контексті емоційної значущості є симбіотичний рівень подружніх взаємин, тоді як на двох інших

(автономному й залежному) досліджувані конструкти мають занижений чи завищений ресурс. Цей висновок підтверджено встановленням кореляційних зв'язків між рівнем емоційної значущості подружніх взаємин та суб'єктивною задоволеністю шлюбом у сім'ї.

Отримані висновки засвідчують необхідність і можливість практичної роботи з оптимізації подружніх взаємин, що й зумовило дисертантку до розробки й апробації програми психологічного супроводу з сім'ями, в яких виявлено автономний та залежний рівні досліджуваного феномену. Окреслені в програмі сім етапів чітко конструювання емоційної значущості симбіотичних подружніх взаємин, чітко спрямовані на досягнення поставленої мети та відповідають завданням формуального експерименту. Порівняльний аналіз кількісних даних до та після формуального експерименту є переконливим і засвідчує ефективність авторської програми психологічного супроводу оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин. Методичні рекомендації психологам-консультантам є чудовим доповненням до практичної значущості роботи.

Результати дисертаційного дослідження Цьомик Х.Б. доповідалися та отримали схвалення на Міжнародних та Всеукраїнських конференціях, а публікації відповідають вимогам і відображають зміст дисертації.

Водночас, аналізуючи дисертацію як синтезований результат теоретико-емпіричного дослідження, хочемо звернути увагу на деякі дискусійні положення та висловити побажання.

1. Перенасиченість першого розділу дослідженням різнопланових зв'язків, динамікою, структурними компонентами, видами досліджуваних понять, зумовили певною мірою його констатувально-інформаційний характер, тоді як посилення аналітичної складової дозволило б більш чітко бачити авторську позицію щодо основних положень емпіричного дослідження.

2. При обґрунтуванні методологічних принципів програми формуального експерименту автором було використано положення когнітивно-поведінкового підходу, більш детальне представлення яких дозволило б чіткіше розуміти логіку розгортання авторської програми оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин.

3. Вважаємо доцільним видання автором програми психологічного супроводу оптимізації емоційної значущості подружніх взаємин та

психолого-методичних рекомендацій психологам-консультантам окремим методичним посібником.

4. Робота не позбавлена стилістичних, граматичних та орфографічних погрешностей.

Однак, висловлені зауваження є дискусійними та не применшують високої оцінки наукового рівня дисертаційного дослідження, яке є вагомим внеском у розробку проблеми значення психологічних особливостей емоційної значущості подружніх взаємин, які впливають на благополуччя та стабільність сім'ї.

Чітка логіка дослідження, достовірність результатів, доказовість висновків характеризують дисертацію як завершену та ґрунтовну роботу, що повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН України №759 від 31.05.2019 р, Постановою КМ України від 12.01.2022 р. № 44), «Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради ЗВО, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами внесеними відповідно до Постанови КМ України від 02.03.2022 р. № 341 та Постанови КМ України «Про внесення змін до деяких постанов КМ України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів» від 19.05.2023 р. № 502), має наукову новизну, теоретичну і практичну значущість у галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 053 – Психологія, а її автор заслуговує на присудження ступеня вищої освіти «Доктор філософії».

Рецензент
завідувач кафедри
соціальної психології
факультету психології
УДУ імені Михайла Драгоманова

кандидат психологічних наук,
професор

Лібов Дюлінська

